

Тақырып:

*Мамандық таңдау
Кәсіптік бағдар*

Психолог: С.Ж.Шегір

АЛУАН-АЛУАН КӘСІП БАР, ТАҢДАЙ БІЛ ДЕ, ТАЛАП ҚЫЛ!

Өмірге жаңа араласқан жас өспірімнің алдында бірнеше мыңдаған түрлі кәсіптің, біреуін таңдау міндеті туады. Әрбір жас адам бір ғана емес, көптеген кәсіпке қабілетті болады, бірақ барлық кәсіпке бірдей қабілетті болмайды және қабілеттері әр түрлі дәрежеде болады. Сондықтан балаларды қабілеттеріне, қызығушылықтарына, талап-тілектеріне қарай мамандыққа бағыттау, бейімдеудің міндеті олардың болашақ өмір жолын таңдауына, оның жеке басының қабілетіне сәйкес келетін мамандық таңдауына ғылыми негізделген көмек беруде болып табылады.

Мамандық таңдау – бұл белгілі білімдер жүйесі мен өзіндік қасиеттерді игеру жолы. Қазіргі мәдениетте мамандық таңдау оқу орнын таңдаумен тең келеді

Мамандық таңдау кездейсоқ факторға тәуелді стихиялы процесс болмауы керек.

Саналы түрде мамандық тандау өте күрделі іс-әрекеттің түрі және ұзаққа созылатын процесс болып табылады. Әйтсе де, бүгінде білім алушылардың мамандыққа деген ынтасының классификациясы төмендегідей:

**Мамандықтың
қоғамдық-
мемлекеттік
маңыздылығы.**

**Мамандықтың
танымдық
маңыздылығы.**

**Таңдалған
жұмысқа
қызығушылық**

**Осы саладағы
мамандыққа
дайындық.**

**Мектептегі
жетістіктің осы
таңдалған
мамандыққа
байланыстылығы.**

**Мамандыққа
деген
қабілеттілік**

**Мамандықтың
тәрбиелік
маңызы.**

**Материалдық
қызығушылық.**

**Оқуға түсу,
жұмысқа тұру
жеңілдіктері.**

**Туған
туысқандарының,
мұғалімнің, досының,
отбасының ақылы
мен үлгілері.**

Мамандық таңдаудағы негізгі мотивтер:

Мамандық таңдаудың ең кең таралған мотиві таңдалған мамандықтың мазмұны мен мән-мағынасына қызығушылық болып табылады.

Екінші орындағы мотив осы еңбектің қоғамдағы маңызы.

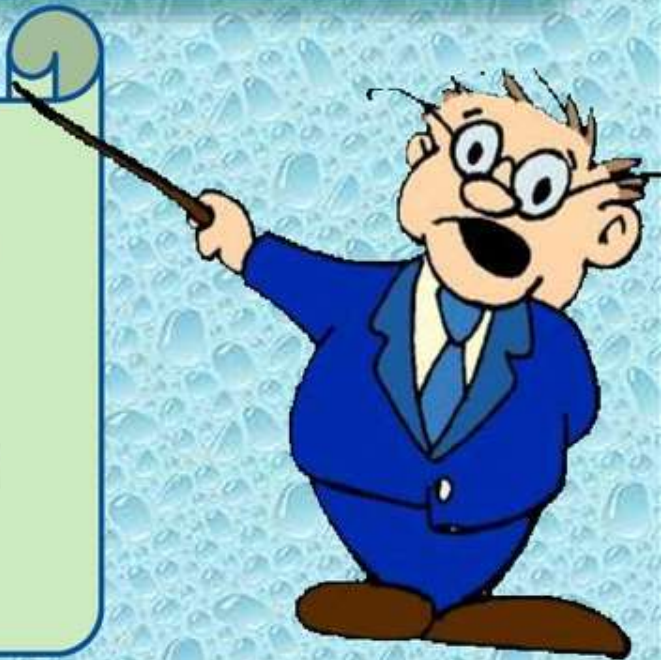
Үшінші орындағы мотив ол мамандыққа материалдық қызығушылық.

Төртінші орындағы мотивке мамандықтың құрметтілігі, романтикалылығы, беделі, демек статусы жатады.

Одан кейінгі мотивке адамның шешіміне сәйкес келетін мамандықтың перспективалылығы, оның қоғамдық беделін көрсететін мотивтер

Кәсіпке бағдарлау – бұл әрбір жеке тұлғаның индивидуалды ерекшеліктерін және халық шаруашылығына, экономикалық аудандарға, жеке салаларға қажетті сұранысы бар мамандықтарды ескере отырып жастарды еркін және өзіндік мамандық таңдауға дайындаудың ғылыми негізделген жүйесі. Бұл жүйенің негізгі объектісі бастауыш сыныптан жоғарғы сыныпқа дейінгі оқушылардың тұлғасы.

Кәсіби бағыт беру принциптері:
жүйелілік; кәсіби бағыттың өмірмен байланысы; мектеп пен отбасының байланыста болуы; топтық, индивидуалды формадағы жұмыстың байланысуы; оқушыларға дифференциалды тұрғыдан қарау.

Мамандығын әлде де толық таңдай алмаған балаға мамандар, яки мұғалімдер, ата-анасы, үлкендер тарапынан көмек қажет. Ол көмек – «кәсіптік бағдар беру» деп аталады.

Кәсіптік бағдар дегеніміз

әрбір адамның жеке тұлғалық ерекшеліктерін, қызығушылығын және қабілетін анықтауға бағытталған белгілі бір жүйе шаралар, саналы мамандық таңдауға көмек көрсетуге оның жеке мүмкіндігіне қарай әрбір адамға арналған жүйе болып табылады.

Кәсіптік бағдар -

оқушылардың жеке бейімділігін, қабілеттерін және қоғамдық қажеттіліктерді есепке ала отырып, дер кезінде белгілі бір еңбектік іс-әрекеттің түрімен, техника және өнер жетістіктерімен таныстыруға, белгілі бір кәсіп түріне оқушыларды бейімдеуге бағытталған мектептігі оқыту мен тәрбиелеудің құрамдас бөлігі.

Оқушының мамандығын таңдауға көмектесетін мамандар әртүрлі әдістерді қолдана алады:

Педагогикалық әдістер - сөз арқылы, көрнекіліктер арқылы, тәжірибелік, тұлғаның санасын қалыптастыратын әдістер (әңгімелесу, лекциялар, пікір талас, үлгі әдісі); мінез-құлқы мен қызметін ынталандыратын әдістер (байқаулар, жарыстар, мадақтау, жазалау);

Әлеуметтік-психологиялық әдістер – зерттеу әдістері (ақпарат жинау әдісі, анықтау әдісі, өңдеу әдісі); әсер ету әдістері (түзету және басқару, мотивациялау, үйрету, дамыту, құрастыру және шығармашылық әдістері);

Психологтар мамандықты таңдаудағы негізгі факторларға төмендегілерді жатқызады:

Субъективті факторлар:

қызығушылықтар (танымдық, кәсіби, мамандыққа қызығушылық, бейімділік); қабілеттіліктер (белгілі іс-әрекетте жетістікке жетуге қажет психологиялық механизмдер); темперамент; мінез.

Объективті факторлар:

даярлық деңгейі (үлгерімі); денсаулық

жағдайы, мамандық әлемі туралы ақпарат алу. Сондай-ақ, әлеуметтік ортаның, үй-тұрмыс жағдайының және ата-анасының білім деңгейінің де орны ерекше.

Формула выбора профессии:

Әлеуметтік педагогтың *дәнекерлік қызметіне:*

оқушы, мұғалім, ата-ана қызметінің бірлескен іс-әрекетін ұйымдастыру жолдары,

бала мен ата-анасының мамандық таңдаудағы мақсаттарын бір-бірімен салыстырып көру,

оқушының таңдаған мамандығының іске асыруда үйлестірушілік жұмысын жүргізу;

болашақ мамандықты таңдауға байланысты ақпараттармен оқушылар мен ата-аналарды қамтамасыз ету кіреді.

Бұл жұмыс педагогикалық кеңес, психологиялық-педагогикалық консилиум, ата-аналар жиналысын ұйымдастыру мен өткізу арқылы жүзеге асады.